

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

MEDITATIE

Mededeling

De Saambinder zal op **26 juli** a.s. wegens vakantie **niet verschijnen**.

Zonde en genade

Want de bezoldiging der zonde is de dood, maar de genadegift Gods is het eeuwige leven door Jezus Christus, onze Heere.

Romeinen 6 : 23.

Voor het werk dat gedaan is, wordt loon uitbetaald. Dat hoort zo. Wanneer iemand zich misdragen heeft, krijgt ook hij loon naar werken. Dat vinden wij rechtvaardig.

Zo worden wij allen aan het einde van ons aardse leven door de heilige en alziende God beloond naar onze werken. Hebben wij Zijn goede geboden overtreden, hebben wij Zijn eeuwig evangelie versmaad, hebben wij in onze opstand tegen Hem volhard? Dan zal de bezoldiging, het loon op al deze zonden zijn: de eeuwige dood. Dat is naar de maat van Gods rechtvaardigheid. Nu reeds verkeren wij van nature als gevolg van onze afval van onze Schepper in de geestelijke dood. Wat is dat erg; erger dan we van nature beseffen. Zonder hartelijke liefde tot en zonder ware kennis van de Heere gaan wij mensen vanuit onszelf daarheen.

Geloven wij deze dingen? Gevoelen we tot in het diepst van onze ziel dat dit de werkelijkheid is? De Heilige Geest overtuigt van deze dingen en vervult zondaarsharten met berouw en smart. Zo wordt de belijdenis geboren: "Wee mijner dat ik zo gezondigd heb". Het is ook door de geest der gebeden dat de smeekbede wordt geleerd: "Wat moet ik doen om zalig te worden?" Want God te moeten missen is de dood; van Zijn gunst en gemeenschap te zijn verstoken, dat is wel verdiend, maar daarbij is niet te leven.

"Maar". Onze tekst kent een keerpunt. Het 'nochtans' van het geloof klinkt er helder in door. Tegenover onze dood staat het leven dat van de Heere komt. Midden in onze dood klinkt het genadewoord van de Heere dat spreekt van het eeuwige leven.

Het gaat over een gift, een gave. Geen enkele verdienste of waardigheid van de ontvanger is hier aan de orde. Enkel gave. En dat nog wel van God, van de heilige, alwetende Rechter. Hij geeft genade en dat aan mensen die de dood hebben verdiend. Hetgeen ze zich waardig gemaakt hadden, de dood, vervangt Hij door het eeuwige leven. Dat is de grootste gave die denkbaar is. Dat is Koninklijke gratie.

En dat doet God uit genade, omdat Hij het wil. Vanuit Zijn eeuwige verkiezende liefde. Het is alleen door de Heere Jezus mogelijk dat Hij dit doet. Omdat Hij, de eigen Zoon van God, mens geworden is en zo plaatsvervangend voor al de Zijnen de dood is ingegaan. Christus heeft de straf gedragen en Gods recht voldaan voor al de gegevenen des Vaders. Ook heeft Hij voor heel Zijn Kerk Gods wetten onderhouden en door zo te gehoorzamen voor hen het eeuwige leven verdiend. En op grond van Zijn plaatsvervangende arbeid geeft God genade en eeuwig leven aan zondaren die naar hun werken de dood als loon te wachten hebben.

Wat een wondere genade; wat een wondere gift. Hebben wij door het geloof hier weet van? Dat zal nodig zijn, want anders rust het zondenloon, de toorn Gods, nog op ons. Wie door de Heilige Geest persoonlijk wordt overtuigd van de waarheid van het eerste deel van onze tekst, zal ook een verlangen krijgen om van het tweede deel te mogen weten. Honger en dorst naar de gemeenschap, genade en gerechtigheid Gods worden gekend. Wat een blijdschap en ruimte is er in het hart wanneer door het geloof houvast verkregen wordt aan deze genadewoorden. Dan geeft de Heilige Geest ons in onze verslagenheid de kracht van het woord van genade in het hart te ondervinden. Daarin is geen twijfel, maar zekerheid. Want het woord Gods is betrouwbaar en wordt in het geloof ook daadwerkelijk vertrouwd. Ja, de Heere Zelf wordt vertrouwd en op dat geloofsvertrouwen wordt rust in de ziel ontvangen. Welk een zaligheid. Steeds weer hebben we nodig dit geloof te mogen beoefenen, want de bestrijder zit niet stil om ons er van af te trekken.

INHOUD

pag.

Meditatie: Zonde en genade	1
De opwekking van Eutychus (2) . . .	2
Wedergeboorte en geloof (1)	3
Een onverbreekelijk verbond (3) . . .	5
Uit vroegere jaren	6
Boekennieuws	7
Kerknieuws	8
Berichten	9
Predikbeurten	9

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: C.G. van Es
Ronsseweg 527,
2803 ZJ Gouda,
tel. 0182-571292, fax 0182-533928.

*****

Abonnementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk
aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor
abonnementsgelden: 64327.

*****

Alle advertenties aan:

Administratie van de Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.

*****

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

*****

Abonnementsprijs
bij vooruitbetaling:

voor Nederland: f 24,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:

Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.

Zeepost:

Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

*****

Advertenties f 1,10 per mm.
Familieberichten f 0,85 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk
donderdagmorgen in bezit van de
administratie te zijn.

Faxberichten vrijdag voor 12 uur.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur (telefonisch).

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

Maar de Heere laat niet varen wat
Zijn hand begon.

Het eeuwige leven begint hier in het
hart en in het bestaan van de Kerk.
Dat leven uit zich in een wandel in
de vreze des Heeren en in de verborgen
omgang met Hem. Het nieuwe
leven zoekt de Heere en de gemeenschap
met Hem. Het kan niet zonder
Hem; want buiten Hem, dat wordt
wel met smart geleerd, is de dood.

Het gaat in ons leven om twee dingen:
bij zielsbevinding weet hebben
van onze zonde en eveneens van
Gods genade. Zijn we daar nog
vreemd van? Dan zijn we in groot
gevaar; in levensgroot gevaar.
Bedenkt toch wat tot uw vrede dient.

Wendt u naar Hem toe en wordt
behouden!

Bent uegerig naar dit heil? Moet u
al meer gewaar worden wat het loon
der zonde is? Weet dat de Heere
Jezus nog uitgaat om te zoeken en
zalig te maken dat verloren is. Laat
uw vragen dan maar zijn: "Zone
Davids, ontferm U mijner".

Kinderen Gods, verblijdt u in de
Heere en zoekt meer en meer met
Hem gemeenzame omgang te hebben.
Staat er naar voor Zijn aangezicht
in voorzichtigheid en oprechtheid
te wandelen. Dat is Hij immers
zo waard. Verwondert u over de
genade des Heeren.

Dordrecht,

ds. P. Mulder.

De opwekking van Eutychus

(2)

Handelingen 20 : 1-12.

Het breken van het brood

De gemeente van Troas was dus,
zoals we zagen, gewoon samen te
komen op de eerste dag van de week.
Zo was Paulus hier ook in het midden.
De volgende dag zou hij verder
reizen. Het was dus een afscheid van
de gemeente van Troas. We lezen
hier, dat zij samengekomen waren
"om brood te breken". Onze kanttekeningen
zeggen daarvan: "Dat is om met elkander
te eten, en het Avondmaal des Heeren
te houden". In de jonge christelijke kerk
gingen de Avondmaalsbedieningen
gepaard met liefdemaaltijden, waarbij
men dan gezamenlijk de maaltijd
gebruikte. Zo werd de onderlinge
liefde en gemeenschap beoefend. De
rijken brachten daarbij hun gaven
mee voor de armen. Zo werd beoefend:
waar liefde woont, gebiedt de Heere
Zijn gegan.

In de jonge christelijke kerk werd
iedere zondag het Heilig Avondmaal
gevierd. Het is een slecht teken als
er nooit eens behoefte is aan het
Heilig Avondmaal. Zeker, er is een
oppervlakkig Avondmaalsgeloof, dat
steunt op een uiterlijke Avondmaals-
gang en waarbij men met een historisch
geloof toetreedt tot de dis des verbonds.
Het is ook waar, dat Gods oprechte
volk bij Avondmaalstijden

zo hevig kan worden aangevochten.
Maar als Gods kinderen nooit eens
uitzien naar het Heilig Avondmaal,
als er nooit eens het verlangen is
Zijn dood te verkondigen en de tekenen
en panden van Zijn liefde te genieten,
dan is dat een slecht teken. Dan is dat
geen teken van een opgewekt geestelijk
leven, maar wel van een droevige
ingezonkenheid.

De prediking

Naast het breken van het brood,
wordt hier ook over de prediking
gesproken. Er staat, dat Paulus met
hen "handelde". De kanttekeningen
zeggen, dat hij met hen handelde
"van de leer des Evangelies". Dat wil
niet anders zeggen, dan dat hij het
Evangelie predikte. En dan lezen we
in vers zeven: "En hij strekte zijn
rede uit tot de middernacht". Woord
en sacrament gingen hier dus samen.
De prediking om het geloof te werken
en te versterken, het sacrament om
het geloof te versterken. Wat is de
inhoud van de prediking van Paulus
geweest? Dat is af te leiden uit zijn
brieven. Hij predikte Christus, maar
dan wel vanuit het welbehagen des
Vaders en in de toepassing des Geestes.
Paulus heeft dus daar in Troas zeer
lang gepreekt, tot middernacht toe.
Nu moeten we bedenken, dat God een
God van orde is. Dat betekent dat de
prediker op tijd moet eindigen met
zijn preek.

Hier was echter iets bijzonders aan de hand. Het was een afscheid. Paulus wist niet of hij hen nog ooit zou weerzien. Daarbij had hij hen nog zoveel te zeggen. En u kunt gerust geloven dat zijn hoorders het niet moe geworden zijn. Het is niet best als we tijdens de preek maar steeds op ons horloge kijken. Als Gods Woord ons grijpt, dan valt de tijd wel eens weg. Dan zouden we wel uren in de kerk kunnen zitten. Er zijn in het geestelijke leven wel eens van die *eeuwigheidsmomenten*, waarop de tijd wegvult. Dan is er iets van de hemel in het hart. Dan raakt de eeuwigheid de tijd en dan valt de tijd weg. Dat kan zijn in de kerk, zoals hier in Troas, als het Woord ons als het ware meeneemt, als alles er eens een ogenblik onderligt en de majesteit van het Woord overblijft. Dat kan ook zijn als Gods kinderen elkaar eens mogen ontmoeten in de Heere en als ze zich samen mogen verwonderen over de wegen des Heeren. Ja, dan valt de tijd wel eens weg. Dat zijn die eeuwigheidsmomenten en we geloven dat het zo ook in Troas is geweest, toen Paulus zijn rede uitstreekte tot middernacht.

Een opperzaal met vele lichten

Men was samengekomen in een opperzaal, dat wil zeggen in de ruime bovenzaal van een groot huis. De zaal bevond zich op de derde verdieping, want in vers 9 wordt gesproken over "de derde zoldering". "En daar waren vele lichten in de opperzaal, waar zij vergaderd waren" (vers 8). Vele lichten waren aangestoken om de zaal te verlichten. Opmerkelijk is het, wat de kanttekeningen daarover zeggen: "De gelovigen, om het gevaar te ontgaan van vervolging, vergaderden toen veeltijds bij nacht; en hadden in hun vergaderingen lichten, om niet gelasterd te worden (gelijk nog evenwel de goddelozen deden), dat zij iets onbehoorlijks in dezelve deden". Men ontstak dus vele lampen om te voorkomen, dat buitenstaanders zouden kunnen zeggen, dat er bij die christenen in hun samenkomsten dingen gebeurden, die het licht niet konden verdragen. Hoe dat ook geweest moge zijn, we moeten bij die "vele lichten" denken aan *olielampen*, kleine kannetjes ongeveer in de vorm van onze sauskommen, waarin een linnen pit hing. Zulke lampen gaven veel warmte,

terwijl de opperzaal niet zo hoog was. Het kan niet anders, het moet daar al spoedig erg heet geworden zijn. En dan daarbij nog het late, middernachtelijke uur. Dat alles vormt een verklaring voor het feit, dat Eutychus in slaap viel.

Eutychus

Onder de preek van Paulus was er dus iemand, die in slaap viel. Een jongeling, Eutychus. Zijn naam betekent "iemand, die geluk heeft". Het is heel goed mogelijk, dat zijn ouders hem meegenomen hebben naar de samenkomst. In ieder geval hebben ouders toe te zien op de kerkgang van hun kinderen. Het is zo belangrijk, dat we onze kinderen wennen aan een *trouwe, ordelijke kerkgang*. Nu lezen we, dat Eutychus in het venster ging zitten. Dat vinden wij vreemd, omdat wij aan onze vensters denken. De vensters in de huizen van die tijd hadden echter geen ruiten. Het waren eigenlijk alleen maar gaten in de muur, die door gordijnen of luiken werden afgesloten. Nu was Eutychus gaan zitten in zo'n muuropening. Was het in die opperzaal zo vol, dat

er geen plaats meer was? Of heeft hij vanwege de hitte de koelte van de vensteropening gezocht? We weten het niet. Matthew Henry vindt hem een roekeloze jongen. Hij vindt het erg onvoorzichtig van hem, dat hij in het venster ging zitten. Als het dan zo vol was, had hij beter ergens op de grond kunnen gaan zitten. Ik laat nu maar in het midden in hoeverre Matthew Henry in dit opzicht gelijk heeft, maar in ieder geval is roekeloosheid zonde voor God. Men brengt daardoor zichzelf of anderen in gevaar.

De grootste roekeloosheid is die in geestelijk opzicht. Als we onze ziel op het spel zetten. Als we de zaligheid van onze ziel eraan wagen. Als we de genademiddelen verachten. Weet u waar die geestelijke roekeloosheid ook in uitkomt? In het ongeïnteresseerd in de kerk zitten, in het slapen onder de preek. Eutychus was immers in dat venster in slaap gevallen. Daarom hopen we de volgende keer nader in te gaan op het slapen in de kerk.

(wordt vervolgd)

Zeist,

ds. J.J. van Eckeveld.

Wedergeboorte en geloof

(1)

Op 7 juni j.l. werd in Gouda de jaarlijkse thema-avond gehouden van de Cursus Godsdienstonderwijs. Ds. B. van der Heiden sprak op die avond over de verhouding tussen de wedergeboorte en het geloof. In een viertal artikelen geven we zijn lezing in enigszins aangepaste vorm weer.

Inleiding

We willen in deze artikelen een onderwerp aan de orde stellen waarover regelmatig geschreven wordt in de kerkelijke pers en waarover, zo blijkt, nogal verschil van mening is. Het gaat om de relatie wedergeboorte-geloof. Hieraan direct verbonden is de vraag of de wedergeboorte wortel of vrucht van het geloof is. Of, moeten we zeggen: *de wedergeboorte is niet alleen de wortel maar óók de vrucht van het geloof*. Laten we vooraf voor alle duidelijkheid

stellen dat er in ieder geval een diepe eenheid tussen wedergeboorte en geloof is. Het een kan zonder het ander niet bestaan. Maar in welke verhouding staan ze tot elkaar? Deze vraag onder ogen te zien is te meer in deze tijd waardevol, omdat in een recent verschenen publicatie de Gereformeerde Gemeenten verweten wordt dat onder ons alle nadruk gelegd wordt op de wedergeboorte en daardoor de oproep tot geloof steeds minder gehoord wordt. We hebben een 'wedergeboortetheologie' gekregen. Maar dan is er, volgens de schrijver, geen antenne meer voor schriftuurlijk en reformatorisch spreken. Een niet geringe aantijging. Het zal je maar gezegd worden!

Noodzaak van wedergeboorte en geloof

Omdat ik geen enkele behoefte heb aan een polemisch debat, wil ik slechts eerbiedig luisteren naar het

onderwijs dat de Schrift en daarop gegrond onze belijdenisgeschriften hierover geven. Laten we vooral niet vergeten dat wedergeboorte en geloof van levensbelang zijn voor elk mens. In het doopformulier dat voordat u gedoopt werd, gelezen is, staat dat we het Koninkrijk Gods niet kunnen ingaan tenzij wij wederom geboren worden. Er moet een staatsverwisseling in ons leven plaatshebben. We moeten Adam afgesneden en Christus ingelijfd worden.

Gesprek tussen Christus en Nicodemus

Als het over de wedergeboorte gaat, denken we direct aan het gesprek dat de Heere Jezus met Nicodemus gehouden heeft. (Joh. 3). Hoewel de Schrift ook in Mattheüs 19 : 28 en Titus 3 : 5 over de wedergeboorte spreekt, ga ik daar nu aan voorbij. Daar lezen we in het Grieks trouwens ook een ander woord. In de late avond zoekt Nicodemus, een Farizeeër, de Heere Jezus op. Hij is een vooraanstaand persoon, een overste der Joden, die hoog geklommen is op de ladder van de godsdienst. Waarom gaat hij tot Jezus? Heeft de prediking van Johannes de Doper hem geraakt? Hebben Christus' tekenen en wonderen hem tot nadenken gebracht? De rechte reden weten we niet, maar er is in ieder geval iets dat hem drijft om tot de Rabbi van Nazareth uit te gaan. Daar was moed voor nodig. Stel je voor dat zijn collega's het horen dat hij zich met iemand uit het Galilea der heidenen bemoeit! Hij loopt met vragen die hij zelf niet meer kan oplossen.

Maar het gesprek loopt anders dan hij verwacht heeft. De Heere Jezus reageert niet op de vriendelijke woorden van Nicodemus, maar stoot direct door tot het wezen van de zaak. Voordat Nicodemus Hem een vraag heeft kunnen stellen, antwoordt (let u op de woordkeus), *antwoordt* Christus hem: 'Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien.' *Wederom geboren worden*: letterlijk zegt Christus: *van boven geboren, verwekt worden*. Uit vrees voor overtreding van het derde gebod vermeden de Joden zo veel mogelijk de naam Heere. Zij omschreven die Naam

vaak met 'van boven'. We lezen in vers 31: 'Die van boven komt, is boven allen.' Een ander voorbeeld is te vinden in Johannes 19. Pilatus zou geen macht hebben indien zij hem van boven niet gegeven was. Van boven geboren worden wijst dus heel nadrukkelijk op een *daad Gods*. Een werk Gods dat in dit leven plaats moet hebben om in te gaan in het hemels Koninkrijk. Hemelingen zijn wedergeborenen. Zoals aan een natuurlijk leven een geboorte voorafgaat, zo is de geboorte van boven voorwaarde voor alle geestelijk leven.

De Geest is de Auteur van de wedergeboorte

Zo heeft Nicodemus het nooit geleerd. Hij heeft zich de toegang tot het Koninkrijk der hemelen zo heel anders voorgesteld. Hij meende door een nauwkeurige wetbetrachting en zijn afkomst - kind van Abraham - en zijn besnijdenis de hemel binnen te gaan. Dit antwoord van Christus geeft echter een streep door heel zijn met zorg opgemaakte godsdienstige rekening. De poort tot het eeuwige leven is niet onze afkomst, goede werken of strenge onderhouding van de wet, maar de wedergeboorte. Deze geboorte is een daad van Gods barmhartigheid in Christus. Ze komt voort uit Gods verkiezend welbehagen. Petrus spreekt ervan: 'Geloofd zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Die naar Zijn grote barmhartigheid ons heeft wedergeboren...' Calvijn tekent bij deze tekst aan: dit leert Petrus, namelijk hoe God door geen onzer verdiensten opgewekt is geweest, om ons te wederbaren tot een levende hoop, maar dit alles schrijft hij toe aan Gods barmhartigheid. Góð doet wederom geboren worden.

De *Auteur* van de wedergeboorte is de Heilige Geest, hoewel de Vader en de Zoon van dit werk niet buiten te sluiten zijn. Er kan alleen van wedergeboorte sprake zijn vanwege de verkiezende liefde des Vaders en het verlossende werk van de Zoon. Het leven dat Christus verworven heeft, houdt Hij niet voor Zichzelf. Hij schenkt het weg, deelt het uit. Gods kinderen zijn volgens Efeze 2:5 met Christus levend gemaakt. Wij worden wedergeboren direct wanneer het leven van Christus in

ons een aanvang neemt. De Heilige Geest is de grote Toepasser van Christus' verdiensten. Hij verwekt het nieuwe leven. Hij stort liefde uit in verloren zondaarsharten. Vanwege het gewicht van de zaak klinkt het na de vraag van Nicodemus hoe dit alles mogelijk kan zijn, plechtig uit de mond van Christus: 'Voorwaar, voorwaar - dat wil zeggen: amen, amen, het zal waar en zeker zijn - zo iemand (wie hij ook is, van welke rang of stand, van welke huidskleur of ras, van welke leeftijd ook) niet geboren wordt uit water en geest, hij kan in het Koninkrijk Gods niet ingaan. Calvijn vertaalt hier: zo jij niet geboren wordt uit water, namelijk uit de Heilige Geest. God de Heilige Geest werkt deze nieuwe geboorte. Van boven geboren doen worden is een scheppend werk van God, waardoor Hij nieuw leven inplant. Het is de *levendmaking* of opwekking uit de geestelijke doodstaat.

Waarom deze nadruk op de wedergeboorte

Waarom spreekt Christus zo met nadruk over de wedergeboorte? Dat is omdat in de leer die Nicodemus aanhangt geen plaats is voor deze zaak. Hij weet zich een kind des Koninkrijks vanwege afkomst en leven. Nicodemus moet van een rustgrond worden afgehaald. Hij moet leren zien dat hij tot op dat ogenblik het huis van zijn hoop op een zandgrond bouwt.

Dat een natuurlijke geboorte niet genoeg is, toont Christus verder aan door te zeggen dat hetgeen uit vlees geboren is, vlees is. Ook al zou een mens weer bij het begin beginnen, het zou hem niet baten. Vlees kan niet anders dan vlees voortbrengen. Naar analogie is datgene wat door de Geest verwekt wordt. Treffend is wat ik las in een preek van Lloyd Jones: u bent vlees en wat uit het vlees geboren is, is vlees, daar kan het niet bovenuit komen, het kan alleen zijn eigen aard voortbrengen. Daarom zeg Ik u dat u wederom geboren moet worden. Ziet u, Nicodemus, u kunt zelfs niet denken als Ik: u leeft in een andere denkwereld. U bent als iemand die doof geboren wordt en nu naar muziek wil luisteren of als een blinde die nu probeert zijn oordeel over kleuren te geven. Daar bent u helemaal niet toe in staat,

omdat uw natuur verkeerd is. Wij moeten niet alleen wedergeboren worden omdat we zijn wat we zijn, maar ook omdat het koninkrijk Gods is wat Het is. Het is het Koninkrijk

van God! Het is niet iets uiterlijks, maar het is geestelijk!
(wordt vervolgd)

Alblasserdam, ds. B. van der Heiden.

Een onverbreeklijk verbond

(3)

Van der Groe onderscheidt in een brief aan een vriend uit 1760 zonden tegen de wet en tegen het Evangelie. De hele mensheid ligt onder de vloek van het verbroken werkverbond. Maar wie bovendien zondigt tegen het Evangelie weigert het door God aangeboden genadeverbond in te willigen. De Kralingse prediker noemt dan ook ongelooft jegens Christus en het Evangelie "de grootste en zwaarste, en ook de schadelijkste van alle zonden". De Schrift spreekt meer dan eens over de wraak van de Heere aan Zijn vijanden. Is er dan iets op tegen om nominale christenen, uitwendige belijders die volharden in verwerping van de nodigheden van het Evangelie te waarschuwen voor Gods "verbondswraak"?

De uitspraken van de anno 1931 gehouden generale synode van de Gereformeerde Gemeenten gebruiken het woord "verbondswraak" niet. Wel komen beide bovengenoemde elementen – het verbroken werkverbond en het genadeverbond – aan de orde. Enerzijds "wortelt de verantwoordelijkheid van elk mens in de schepping (...) God eist van de gevallen mens Zijn beeld terug". Maar anderzijds "wordt in het bijzonder die verantwoordelijkheid groter door de ernstige aanbidding van Christus en de verbondsweldaden in het Evangelie".

De synode typeert het oordeel over degenen die deze "ernstige aanbidding" afwijzen niet met het woord "verbondswraak". Anderen namen dat woord echter veelvuldig in de mond. De in 1952 overleden dr. K. Schilder, die behoorde tot de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt, typeert "het verbond" als "de grondwet van alle verkeer tussen God en

creatuur". Hij gebruikte dat woord "verbondswraak" nogal eens. Maar het lijkt mij ook binnen de Gereformeerde Gemeenten van lieverlee wat meer ingeburgerd te raken.

Geen onbijbels woord

Het begrip "verbondswraak" is schriftuurlijk. Maar welke inhoud heeft dat woord? In de eerste plaats: het verbond dat hier ter sprake komt is het genadeverbond. En het door God direct na de zondeval geopenbaarde genadeverbond betreft Israël en niet de heidense volken.

Vanuit dit gezichtspunt gebruikt Mozes de uitdrukking "wraak des verbonds". Die komt letterlijk voor in Gods Woord. Leviticus 26 : 25 schrijft: "Want Ik zal een zwaard over u brengen, dat de wraak des verbonds wreken zal".

Ook 2 Thessalonicenzen 1 : 8 wordt door sommigen aangevoerd om het spreken over "verbondswraak" te staven. Daar zegt Paulus dat God Zich openbaart "met vlammend vuur wraak doende over degenen die God niet kennen, en over degenen die het Evangelie van onze Heere Jezus Christus niet gehoorzaam zijn". Joden en heidenen die God niet – of althans niet in waarheid – kennen en het hun gepreekte Evangelie dat hun hart zocht te bereiken niet gehoorzaam zijn, krijgen op de dag van het oordeel hun loon. Maar van een letterlijk noemen van het aan de orde zijnde begrip is in deze tekst geen sprake.

Tuchtmiddel

Hoe het ook zij: de met het genadeverbond gepaard gaande "wraak des verbonds" waarvan Mozes hier gewag maakt, roept Israël tot de orde. Ze heeft een ander karakter dan de "wraak des HEEREN" over de Midianieten (Numeri 31 : 3).

Daar gaat het erover dat de Beschermers van Zijn afgezonderde natie met straffende gerechtigheid de wandaden van Zijn en hun vijanden wrekt en vergeldt.

Heeft de "wraak des verbonds" waarover Mozes spreekt ook zo'n vergeldend karakter? Daar lijkt het niet op. In Leviticus 26 : 42 zegt de Allerhoogste nadat Hij heeft gesproken over de "wraak des verbonds", honger, pest en nog veel meer vreselijke dingen dat Israël "een welgevallen" zal hebben "aan de straf hunner ongerechtigheid". En Hij belooft: "Dan zal Ik gedenken aan Mijn verbond".

De "wraak des verbonds" blijkt bedoeld als tuchtiging (zie vers 28) over degenen die door God uitgekoren werden om in uitwendige zin apart gezet te worden. Het woord "tuchtigen" heeft te maken met "leiding geven" en "trekken". En er bestaat ook een verre verwantschap met "tuig" en "teugel". De getuchte wordt tot de orde geroepen en moet zijn verkeerde neigingen beheersen. Kastijding en tucht bedoelen in de Bijbel vooral iemands bestwil. Iets anders dus dan vergeldende gerechtigheid.

Verbondskastijding

De opvatting over het genadeverbond van de christelijke gereformeerde hoogleraren ds. J. van Genderen en dr. W. H. Velema is een andere dan die van de Gereformeerde Gemeenten. Zij zijn van mening dat het heil in de belofte van het genadeverbond aan alle gedoopten niet slechts wordt aangeboden, maar ook geschonken. Dat doet niets af aan de waarde van hun visie op het begrip "verbondswraak". Deze "is een straf en tegelijk een tuchtmiddel, dat dienen moet om het volk tot het belijden van zijn ongerechtigheid en ontrouw te brengen. Dan zal de HEERE aan Zijn verbond met Abraham, Isaäk en Jakob gedenken".

Ds. G.H. Kersten brengt in zijn Gereformeerde Dogmatiek, sprekende over wedergeboren gelovigen, naar voren dat "de Heere zelfs in hun krankheden hun ganse leger verandert (Ps. 41 : 4)" en dat Hij "alle kwaad, dat Hij hun in dit jammerdal toeschikt, als de Vaderlijke verbondskastijdingen, hun ten goede zal keren".

Tweeërlei kinderen

De “wraak des verbonds” betreft dus niet zozeer de heidenen dan wel de kinderen van het verbond. Mensen waarvan geldt: “Zij zijn niet allen Israëel, die uit Israëel zijn” (Romeinen 9 : 6). Over wie de apostel zegt dat er “kinderen des vleses” zijn en “kinderen der belofenis”. De “wraak des verbonds” heeft derhalve tweeërlei uitwerking over tweeërlei kinderen des verbonds.

Het valt niet te ontkennen dat velen van de Israëlieten zich in de loop der eeuwen nadat Mozes schreef over de “wraak des verbonds” niet hebben laten tuchtigen en zich niet tot de orde wilden laten roepen. Zo zijn er velen omgekomen bij oorlog of pest, door God bedoeld om hen de vreze des Heeren te leren. Zij wezen reeds toen de “ernstige aanbidding van de verbondsweldaden” bruut af.

Tweeërlei uitwerking

Dan blijkt dat dezelfde door God uitgevoerde gerichten tweeërlei uitwerking hebben. Hetzelfde dat voor de één Vaderlijke tuchtiging en tot de orde roepen inhoudt, is voor de ander wrekende gerechtigheid. Want het oordeel over degenen die het genadeverbond weigeren in te willigen mag dan de grootste en zwaarste, en ook de schadelijkste van alle zonden heten. Maar dat is niet het enige dat aan de orde is. De verharding van de Israëlieten die eindigt in de dood heeft immers haar bron en wortel in de bij de zondeval opgezede gehoorzaamheid aan God.

De relatie met het genadeverbond die in het verbondsteken – doop of belijdenis – aangewezen wordt, heft voor degenen die niet wezenlijk deel hebben aan dat verbond de vloek van het verbroken werkverbond niet op. “Kinderen des vleses” verdienen in de eerste plaats die straffende gerechtigheid.

Er is in Leviticus 26 sprake van de “wraak des verbonds”. Maar degenen die zich niet bekeren ervaren óók de waarheid van de bedreiging op het breken van het werkverbond, zoals verwoord in Genesis 2 : 17: “Ten dage, als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven”.

Eenzijdig

Sommigen leggen grote nadruk op het begrip “verbondswraak” als oorzaak van de definitieve veroordeling tot de eeuwige dood. Straf wegens

het afwijzen van Christus dus. Zij tonen minder aandacht voor de nog altijd geldende vloek van het verbroken werkverbond als reden tot die vreselijke verlorenheid. Het aspect dat “de verantwoordelijkheid van elk mens in de schepping wortelt” en dat “God van de gevallen mens Zijn beeld terug eist” blijft dan goeddeels buiten beschouwing.

Deze visie kan samenhangen met de gedachte dat de gehele gemeente – zonder het onderscheid van de tweeërlei kinderen des verbonds – wezenlijk in het verbond is. En dat het heil daardoor niet slechts aangeboden wordt, maar ook daadwerkelijk geschonken is. Het is duidelijk dat het breken van de op deze wijze gevulde verbondsrelatie bij de categorie mensen die van tweeërlei kinderen des verbonds niet wil weten een uitnemend zwaar accent krijgt.

Er zijn er ook die terzake van de schenking van het heil formeel niet zover gaan als in de voorgaande alinea beschreven. Het evenwicht tussen de verantwoordelijkheid van de mens wegens de welgemeende aanbidding van Christus en de beloften van het genadeverbond raakte bij hen wat uit balans. Ook voor degenen die de menselijke verantwoordelijkheid sterk beklemtonen boven de vreselijke staat van geestelijke dood waarin de mens door eigen schuld van nature verkeert, heeft het woord “verbondswraak” iets aantrekkelijks.

Verstandig gebruik

Wij huldigen deze gedachte niet. De schenking van het heil heeft plaats in de wedergeboorte, wanneer Gods kinderen worden ingelijfd in het wezen van het genadeverbond. Het

werkverbond eiste volmaakte liefde van de mens tot God. Daarop spreekt de Heere met recht iedereen aan. Wij zijn verantwoordelijk voor elke zonde. Het Evangelie wordt ieder kind van het koninkrijk aangeboden. Dat maakt onze verantwoordelijkheid nog groter.

Wie de aangeboden beloften afwijst, doet dat vanuit zijn door de zondeval in het paradijs veroorzaakte vijandschap tegen God. En het is riskant om de straffende gerechtigheid van God over onze zonden die een mens naar het eeuwig verderf verwijst – wel te onderscheiden van de tuchtiging die tot de orde roept – als “verbondswraak” van het genadeverbond te betitelen. Want dan lijkt het er veel op dat wij van het genadeverbond een nieuw werkverbond hebben gemaakt.

Het genadeverbond is méér dan een belofte. Het nalaten van menselijke werken om de zaligheid te verkrijgen is daarin niet aan de orde. Het behelst ook de vervulling van de beloften tot geloof. Eenzijdig van Gods kant. Als een onverdiend wonder. En voor Gods kinderen is de straffende gerechtigheid van God door Christus weggedragen. Laten wij dus voor het goede begrip het woord “verbondswraak” met voorzichtigheid en verstand gebruiken. Om niet de indruk te wekken dat het heil ook daadwerkelijk werd gegeven aan degenen die – door eigen schuld – verloren gaan. En om niets af te doen van de zekerheid van het verbond waarover Psalm 89 spreekt – “ik heb een verbond gemaakt met Mijn uitverkorene”.

Apeldoorn,

G. Roos.

Uit vroegere jaren

‘... dat ik niet kan komen waar ik zo graag zou willen zijn ...’

Op 2 december 1961 overleed te Dirksland opoe Ruit. Ze werd 94 jaar oud en mocht als een Koningskind begraven worden. Velen zullen haar nog gekend hebben of van haar gehoord hebben. Ze was 11 jaar oud, toen de Heere op haar neerzag. Ze heeft daarvan zelf

verteld: “Ik was elf jaar. Op een winteravond ging ik met mijn vader en nog meer andere mensen van Den Bommel naar Stad aan ‘t Haringvliet naar een klein kerkje. Daar moest ds. Bakker uit ‘s-Gravenpolder preken. Ik had heel de preek zomaar gezeten, eigenlijk niets er van

gehoord. Maar toen de dominee aan de toepassing begon, zei hij: 'Laten wij nu eens tot onze harten inkeren, wie daar wat van heeft leren kennen en wie niet'.

Opoe Ruit vertelde dan, dat ze toen oren kreeg om te horen. Dominee Bakker sprak er toen over hoe het was om die God te kennen en wat er dan voor dat volk was weggelegd. Dat trof haar diep en krachtig. Maar toen zei hij ook wat het zou zijn voor degenen die daar vreemdelingen van bleven en wat hun dan te wachten stond in de eeuwigheid. Zij ging toen anders de kerk uit dan zij er gekomen was. Schreiend heeft ze toen achter de mensen gelopen vanwege dat verschrikkelijke, dat zij bij de laatsten hoorde, die buiten dat eeuwig geluk van Gods volk vielen en buiten God stonden.

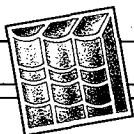
De Heere heeft echter betrekkelijk snel met haar willen doortrekken. Na een diepe weg (ze was toen net 20 jaar) openbaarde de Borg en Zaligmaker Zich aan haar ziel. En ze was 29 jaar, toen haar ziel gered werd. Zo heeft de Heere met haar willen arbeiden, zodat ze al heel jong God haar Vader mocht noemen in Christus. Meer daarover kunt u lezen in haar levensbeschrijving, getiteld 'Het vreemdelingsleven van Sions kinderen'. In dat boekje staan ook brieven, die door en aan haar geschreven zijn. De eerste brief is uit het jaar 1915. Daarom hier een gedeelte uit een nog niet gepubliceerde brief, die geschreven is op 8 oktober 1914 (dus in de tijd van de Eerste Wereldoorlog) aan een geliefde vriendin:

'Wij zijn tot hertoe nog redelijk wel, wij zijn allen wel verkouden en pijnlijk, maar 't kon nog erger zijn hè? Want als we naar alles mogen zien, wat wij horen wat er op het rond der aarde te doen is van al de zielen, die van goed en have en hun leven ontroofd zijn, lieve vriendin, dan zou er stof genoeg liggen om onze neus in het stof te steken, want wij hebben het er toch niet beter afgemaakt hè? Dat de Heere ons nog zo komt te bewaren, dat wij nog in alle bestendigheid bij elkaar mogen zijn. O, dat wij te samen maar genade mochten verkrijgen, dat het ons toch maar in de laagte mag brengen voor dat lieve Wezen. O, Neeltje, daar gevoel ik mijn stijl diepe afhankelijkheid toch zo in, dat ik niet kan komen waar ik zo graag zou willen

zijn. En nu is dat licht ook nog van dat lieve Wezen, als we zien mogen waar het goed is en wat de Heere toekomt. Nu moet de ziel zo onder vinden, dat licht niet doet buigen, maar alleen het Wezen Gods. Gelukkig die ertoe verwaardigd mag worden, want het is zalig bukken als we onder de levendige God mogen buigen. Want als wij daar mogen komen, dan leren wij zwijgen voor Hem voor tijd en eeuwigheid. Dan wordt één oogopslagje van Hem een eeuwig wonder, als de Heere nog naar ons wil omzien. Want toen Petrus in zijn volle ijver voor de

Heere stond om de Heere te dienen en met Hem in de dood te gaan, toen had hij zo'n lage ziele niet om ootmoediglijk voor de Heere te bukken vanwege het eeuwige wonder, dat de Heere nog naar hem omzag. Maar toen hij de Heere kwam te verloochenen in de zaal van Kajafas, toen hij de haan hoorde kraaien, werd hij indachtig wat de Heere tot hem gezegd had. O, toen kwam het er voor Petrus op aan. Maar de Heere zag Petrus aan. En Petrus, naar buiten gaande, weende bitterlijk'.

's-Gravenpolder, ds. J. Schipper.

BOEKENNIEUWS

Ds. J. Koolen: Ds. Jacobus Fruytier (1659-1731), een strijdvast vertegenwoordiger van de Nadere Reformatie, Uitg. De Banier, Utrecht, geb. 320 pag. Prijs f 32,50.

Het boek dat Ds. J. Koolen, Hervormd emeritus-predikant te IJsselstein geschreven heeft over Ds. J. Fruytier verdient om meer dan een reden de aandacht. Ds. Koolen heeft geschreven met kennelijke sympathie en invoelingsvermogen voor wat Fruytier bewoog. Het boek is goed gedocumenteerd, en het werpt een beter licht op deze figuur uit de Nadere Reformatie. Terecht noemt de schrijver Fruytier "een strijdvast vertegenwoordiger" van deze geestelijke stroming. Strijdvast was Fruytier zeker, maar was er geen oorzaak? Hij had op verschillende fronten te strijden, o.m. tegen het toen reeds opkomend rationalisme, de heerschappij van het door de zonde verduisterde menselijke verstand over alle dingen. In Zeeland kreeg Fruytier te maken met de volgelingen van Verschoor, antinomiaanen. Een antinomiaan handhaaft terecht dat Gods volk alles heeft in Christus, ook de heiligmaking. Maar net als alle andere heilsweldaden moet ook de heiligmaking persoonlijk worden toegepast en uitgewerkt in het leven van de wedergeboren zondaar. Onze Heidelberger Catechismus zegt het zo duidelijk

dat het in de waarachtige bekering gaat om de afsterving van de oude mens, en de opstanding van de nieuwe mens. Antinomiaanse predikers kunnen soms uitnemende dingen zeggen over Goede Vrijdag en Pasen, maar aan de betekenis van Pinksteren komen ze niet toe. Dat Geesteswerk is hun vreemd. En in zo'n geestelijk klimaat komt men heel gemakkelijk tot pure voorwerpelijkheid. En die is levensgevaarlijk voor het geestelijk leven en voor heel de kerk. Fruytier was echter mild voor de rechtzinnige Coccejanen, al was hij zelf een volbloed-Voetiaan. Dit boek vereist wel enige inspanning. Het geeft ook inzicht in de kerkelijke situatie in vroeger dagen, die we ook niet teveel moeten idealiseren. Onze kennis aangaande Fruytier is met dit boek in belangrijke mate verrijkt. Voor degenen die belang stellen in onze vaderlandse kerkgeschiedenis: van harte aanbevolen.

Zwijndrecht, F. van Holtten.

Dr. R. Seldenrijk e.a. Oriëntatie en bezinning, theologische bezinning op nieuwe uitdagingen, Houten 2000, f 49,95.

Het is alweer enige tijd geleden dat de Cursus Godsdienst Onderwijs haar 25-jarig jubileum vierde. Ter gelegenheid daarvan is dit boek geschreven. Het is geen gedenkboek in de gebruikelijke zin. U zult

tevergeefs zoeken naar een historisch overzicht en foto's. De auteurs (docenten aan de CGO, waaronder ds. C.J. Meeuse, dr. C. Fahner, dr. C.S.L. Janse, drs. B. van Ojen) geven in duidelijke contouren een schets van het vak dat ze doceren. Een oriëntatie dus, waarin de hoofdlijnen zichtbaar worden. Dat is in onze tijd, waarin zoveel informatie beschikbaar is, verhelderend.

Het boek biedt ook een evaluatie. De auteurs brengen hun vakgebied vanuit het reformatorische erfgoed in contact met het hedendaagse denken. Juist daarin ligt voor ons de kracht van het boek. Het reikt bouwstenen om het gesprek met anderen aan te kunnen gaan. Herhaaldelijk komen de auteurs terug op de waarheidsvraag. Waaruit mogen we weten dat de Schrift inderdaad Gods Woord is? Hoe kunnen we duidelijk maken dat God inderdaad bestaat? Hoe kunnen we zeggen dat alleen de christelijke religie waar is? Wat is een bijbels verantwoorde visie op wijsbegeerte? Op tal van dergelijke vragen gaat dit boek in. Niet altijd rechtstreeks. Want het eigen vakgebied staat centraal. Maar vanuit de beschrijving van het eigen vakgebied, komen dergelijke vragen wel degelijk aan de orde. En dat is de kracht van het boek.

Is er dan niets op dit boek af te dingen? Natuurlijk wel. Maar het is goed om een boek als dit te beoordelen naar zijn eigen pretenties. En daaraan voldoet het ruimschoots.

Het is een boek dat we zondermeer in de handen van velen wensen. Gelukkig is het toegankelijk geschreven. Dat wil zeggen dat begrippen goed gedefinieerd en toegelicht worden. Herhaaldelijk wordt uitgelegd wat het 'nut' van het behandelde onderwerp is. Dat verhoogt de bruikbaarheid.

Gouda,

J.J. Grandia.

Wulfert Floor, Waakt en bidt. Uitg. Den Hertog bv Houten. Prijs f 32,50.

Onder ons worden de werken van de bekende landbouwer Wulfert Floor (1818-1876) veel gelezen, ook wel in de leesdiensten. De "eenvoudige oefeningen" zijn al velen tot zegen geweest. Met het uitgeven van de oefeningen was het nooit zijn bedoeling om zelf in het middelpunt te

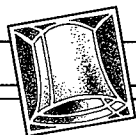
staan. Het ging hem om Gods eer; dat door zijn gebrekkig werk parels aan de Middelaarskroon zouden worden toegevoegd. Hij was van mening dat God voor dat werk niet alleen gestudeerde gebruikt, maar ook eenvoudigen. Het was hem daarbij tot troost dat er in de tijd van Nehemia zowel begaafde als minder begaafde Joden mochten meehelpen om Jeruzalems muren te herbouwen. Uit zijn bundels oefeningen is nu opnieuw (na "Uit het zaaivat") een dagboek samengesteld. Mw. J. Kranendonk-Gijsen uit Nunspeet heeft uit de oefeningen van Floor op een bekwaame wijze dagboekstukjes samengesteld onder de titel: "Waakt en bidt". Er wordt daarbij een te lezen Schriftgedeelte aangegeven dat te maken heeft met het dagboekstukje. Bijzonder veel dagboeken zijn en worden uitgegeven en nog steeds blijken ze in ene behoefte te voorzien. 't Is ook een goede gewoonte om de dag te beginnen of te eindigen met een stukje uit Gods Woord en een dagboekstukje. Juist in een tijd waarin we allemaal gevangen zitten in de vloek van de haast is het zo nodig een ogenblik

stil te zijn bij de Schrift. Floor schrijft daarover naar aanleiding van de tekst: "laat ons dan ons benaastigen om in die rust in te gaan": "O, hoe treurig is het als wij daar weinig aan denken. Wij zijn vaak zo druk met de aarde, dat wij geen tijd hebben om aan de hemel te denken. Wij praten en schreeuwen, lachen en spotten, slapen en waken, lezen en schrijven, eten en drinken en onder dit alles wordt die noodzakelijke les van de apostel zo treurig vergeten, om ons te benaastigen om die eeuwige rust in te gaan. O, mocht het eens anders worden. Mochten we leren strijden om in te gaan door de enge poort".

Van harte bevelen we u dit dagboek aan. De wens van de oefenaar was dat niet alleen op zijn uitgesproken, maar ook op zijn uitgegeven oefeningen Gods zegen zou rusten. Zelf mocht hij, zei hij, veel oefeningen uitspreken met veel ruimte en zegen. Hij was ervan overtuigd dat God werkte "onder zijn gebrekkige oefeningen". Zo mocht dit dagboek nog gebruikt worden!

Nunspeet,

W. Visser.

KERKNIEUWS

Beroepen:

te Kruiningen: ds. G.J. Aalst te Ridderkerk;

te Zwijndrecht: ds. W. Visscher te Amersfoort.

Bedankt:

voor Ridderkerk-Slikkerveer: ds. W. Harinck te Woerden.

VERSLAG van de bevestigingsdienst van ds. A. Vermeij als predikant van Elspeet op 26 april 2001 door ds. J. Beens.

Na het uitspreken van votum en zegen wordt gezongen Psalm 68 : 10 en 13 en gelezen van de Ned. Gel. Bel. art 31. De schriftlezing is Jesaja 51. Hierna gaat ds. Beens voor in gebed. Gezongen wordt Ps. 132 de verzen 6, 9, 10 en 12. De tekst voor deze bijzondere dienst is Jesaja 51 vers 16: En Ik leg Mijn woorden in uw mond, en bedek u onder de schaduw Mijner hand; om den hemel te planten, en de aarde te gronden, en

om te zeggen tot Sion: Gij zijt mijn volk.

De tekst bepaalt bij "Het Woord des Heeren tot Zijn knechten". Ten éérste "Een moedgevend Woord" en in de tweede plaats "Een vertroostend Woord".

Deze dag is van grote betekenis voor u als gemeente. Daar u weer een eigen herder en leraar mag ontvangen, waar u naar hebt uitgezien. Het is voor de zesde maal dat er een predikant in uw midden mag bevestigd worden. "Vergeet nooit één van Zijn weldadigheden". Jesaja voorziet als profet dat het volk wordt weggevoerd naar Babel, omdat ze zich van de Heere afgekeerd hadden. En nu juicht de vijand. Maar de Heere zal hen niet laten omkomen. Omdat de Messias uit hen geboren moet worden. De Heere maakt Zijn Woord waar. De tekst zegt: "Ik leg Mijn woorden in uw mond". Hij wil mensen gebruiken in Zijn dienst, als slijk aan Zijn vingeren, om zondaren

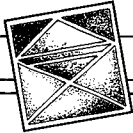
te trekken. De Heere maakt ze bekwaam en zij mogen de toevlucht tot Hem nemen die gezegd heeft "Ik leg Mijn woorden in uw mond". Hij leidt hen in de verborgenheden van Zijn Woord. De Heere werkt naar de orde. De kennis der ellende gaat voor. En als de Heere werkt komt er tegenstand, daarom zegt de tekst verder "En bedek u onder de schaduw van mijn hand". Gods knechten hebben de volle Raad Gods te verkondigen. De dood in Adam en het leven in Christus. Alleen door de bediening des Geestes worden we zondaar voor God. Voor degenen die alles verloren hebben schonk God Zijn Zoon. Als onze gerechtigheden een wegwerpelijk kleed worden komt er plaats voor Zijn bediening. Gods knechten mogen getuigen van de vrije gunst die eeuwig God bewoog. Een dienstknecht is echter niet meerder dan zijn heer. Maar Hij blijft getrouw. Hij zorgt ook voor de vrucht zoals blijkt in onze tweede gedachte. Om de hemel te planten en de aarde te gronden". Door de dwaasheid der prediking, want hoe zullen zij horen zonder die hun predikt. Daartoe zendt Hij Zijn knechten. Die levendgemaakt worden komen in de strijdende Kerk. Op grond van Christus verdienste mag dat volk Gods Raad uitdienen en overgaan in de triomferende Kerk. Dat is het werk van God Drieëinig. Zijn knechten mogen spreken naar het hart van Sion, "Gij zijt Mijn volk".

Na het zingen van Psalm 48 vers 5 leest ds. Beens het formulier tot bevestiging van dienaren des Woords. Op de gestelde vragen antwoordt ds. Vermeij met een plechtig: "Ja, ik van ganser harte".

De bevestiger wenst hem kracht toe voor de arbeid in de gemeente. Mocht de Heere Zijn bediening paren aan Zijn woord. En dat Sion een opwas mocht leren kennen in de Middelaar.

Mevr. Vermeij, de Heere geve u een plaats in de gemeente met uw kinderen. Gemeente ontvang hem met blijdschap en bidt voor hem. Mocht ook u als kerkenraad in de Heere eindigen. Staande wordt ds. Vermeij toegezongen Psalm 20 vers 1. Na het dankgebed wordt gezongen Psalm 90 : 9 en legt ds. Beens de zegen op de gemeente.

S. Mulder, scriba.

BERICHTEN

AMBTSDRAGERS- CONFERENTIES

De jaarlijkse ambtsdragersconferenties zullen gehouden worden op D.V. 22 september in Barneveld en D.V. 29 september in Goes. Het thema van de conferenties is: Pastoraat en/of hulpverlening.

ONDER(EEN)DAK

Stichting Pionierhuizen van de Gereformeerde Gemeenten en Stichting OnderDak zijn per 1 juni 2001 gefuseerd. De officiële bekrachtiging daarvan is gedeponneerd bij de Kamer van Koophandel.

De nieuwe stichting draagt de naam: Stichting OnderDak, woon- en werkvoorzieningen uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten. De werkzaamheden van de beide organisaties zijn hiermee onder één dak geschoven. Thans worden landelijk activiteiten ontplooid met betrekking tot begeleid zelfstandig wonen, kamertraining, tijdelijke opvang in moeilijke psychosociale situaties en zinvolle dagbesteding. Verder heeft de stichting – verspreid over het land – de beschikking over een 50-tal gastgezinnen voor tijdelijke opvang. Er zijn reeds vestigingen te Hendrik Ido Ambacht, Kapelle en Middel-

harnis. In dit najaar wordt gestart met begeleid zelfstandig wonen te Veenendaal. Begin 2002 wordt een vestiging voor begeleid zelfstandig wonen en tijdelijke opvang te Ouddorp geopend. Medio 2002 wordt te Ouddorp gestart met een geitenboerderij waar voor ongeveer 15 mensen plaats is voor zinvolle dagbesteding.

Aanvullende informatie kan verkregen worden op het kantooradres: Aalborg Haackslaan 17, 3342 GK Hendrik Ido Ambacht, telefoon: 078-684 90 77 of bij de directeur, T.L. Opbroek, telefoon: 0113-34 03 61 of 06-22 24 16 21.

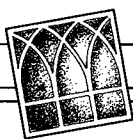
ZOMER ZANGAVOND

Op D.V. 7 augustus zal er een zangavond gehouden worden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente aan het Hanegewei 69 te Ermelo.

Medewerking zullen verlenen het gastenkoor van onze gehandicapten en het gemengde koor "Adoraïm". Opening en sluiting door ds. L. Blok.

De avond begint om 19.30 uur. De collecte zal gehouden worden t.b.v. vakantieweken voor gehandicapten.

We nodigen iedereen hartelijk uit om op deze avond aanwezig te zijn.

PREDIKBEURTEN

ZONDAG 22 JULI 2001

Aagtekerke 8.45 (eigen gem.), 11.00 uur (vak. gasten) ds. Neele, 14.30 uur leesdienst en 19.00 uur ds. Tanis; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. de Pater; Aalst 14.30 uur ds. J. de Pater; Alblasterdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. v/d Heiden; Almelo 10.00 en 15.00 uur kand. Brugge; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. v/d Net; Arnhem 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Barneveld 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Beekbergen 15.00 uur ds. Schreuder; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Berkenwoude 9.45 uur ds. Paul en 14.30 uur ds. Zippro; Bodegraven 10.00 en 18.30 uur ds. Bac; Borssele 9.30 en 14.00 en 18.00 uur ds. Mondria; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Brakel 10.00 en 18.00 uur dhr. Hoogerland; Breda 18.30

uur dhr. Verschuure; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.00 uur ds. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 16.00 uur kand. Tuinier; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. W.J. Karels; Den Helder 10.00 en 17.00 uur ds. Gunst; Deventer 14.30 uur ds. v/d Net; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. den Boer; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. Driessen; Dordrecht 10.00 uur (H.D.) en 17.00 uur ds. P. Mulder; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. de Jongste; Eindhoven 10.00 en 15.30 uur dhr. Verschuure; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 19.00 uur ds. Meeuse; Enschede 18.30 uur kand. Brugge; Enter 9.30 en 16.00 uur ds. Moerkerken; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. Veenendaal; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Melis; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Moens en 14.00 uur leesdienst; Gouda 9.30 en 16.30 uur

ds. Clements; 's-Gravenpolder 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 19.00 uur dhr. van Boven; Groningen 9.45 uur ds. Vreugdenhil en 15.30 uur leesdienst; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Hendrik Ido Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Hilversum 19.00 uur ds. Visscher; Houten 15.45 uur ds. W. Harinck; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. F. Harinck; Kamperland 14.30 uur ds. van Krimpen; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. P. Blok; Krabbendijke 14.00 uur (H.D.) ds. Hofman; Krimpen a/d IJssel 10.00 en 16.30 uur ds. Schot; Lelystad 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Lemmer 19.00 uur ds. Vreugdenhil; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Baan; Meeuwen 14.30 uur ds. P. Mulder; Meliskerke 9.30 en 19.00 uur ds. L. Blok; Middelburg-Centrum 9.30 uur ds. van Gelder en 18.30 uur leesdienst en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 uur ds. Tanis en 18.30 uur ds. van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. J. Karels; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. Zippro; Naaldwijk 19.00 uur ds. Baan; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. de Wit; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. Kattenberg; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. Beens; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Meeuse; Oostereind-Texel 11.15 en 16.30 uur ds. van Dijk (Ned. Herv. Kerk); Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. Boogaard; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. J. Karels; Oud Beijerland 15.00 uur ds. de Wit; Oudemirdum 9.30 en 19.00 uur ds. Schipper; Ridderkerk 10.00 en 17.00 uur ds. van Aalst; Ridderkerk-Slikkerveer 14.30 uur ds. Silfhout; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol en 15.00 uur ds. van Dieren; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder; Rotterdam-Centrum 18.30 uur kand. Tuinier; Rotterdam-Zuid 10.00 en 16.30 uur ds. Baaijens; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Sint Philipsland 9.30 en 15.00 uur dhr. G. Pater; Soest 19.15 uur ds. Sonneveld; Spijkenisse 19.00 uur ds. Schot; Sprang Capelle 14.30 uur ds. M. Karens; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. C. Harinck; Terwolde-De Vecht 9.30 en 19.00 uur ds. Kleppe; Tholen 10.00 en 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. Verweij; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Veen 14.30 uur ds. Verweij; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur ds. Sonneveld; Vlaardingen 10.00 en 15.30 uur dhr. van Boven; Vlissingen 14.30 uur ds. Tanis; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Wageningen 10.00 en 19.00 uur ds. Hogchem; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. van Krimpen; Wierden 18.30 uur ds. Driessen; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. Moens; Yerseke 14.30 uur ds. L. Blok; Zeist 10.00

en 18.30 uur ds. van Ekeveld; Zoetermeer 16.30 uur ds. Paul; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Mijnders; Zwolle 15.00 uur ds. Schipper.

DINSDAG 24 JULI 2001

Emmeloord 19.30 uur ds. van Ekeveld; Enter 19.30 uur ds. Moerkerken; Rotterdam-Centrum 19.45 uur dhr. van Boven; Uddel 19.30 uur ds. Mouw (bijbellezing).

WOENSDAG 25 JULI 2001

Beekbergen 19.30 uur ds. W.J. Karels (voor de zending); Brakel 19.30 uur ds. van Aalst; De Valk-Wekerom 19.30 uur dhr. Hoogerland; Drachten 19.30 uur ds. Schipper; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. Vermeij; Meeuwen 19.30 uur ds. Kleppe; Nieuwdorp 19.30 uur ds. Beens; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. Golverdingen; Opheusden 19.30 uur ds. J. Karens (bijbellezing); Opperdoes 19.30 uur ds. Baan; Poortugaal 19.30 uur ds. Paul; Rhenen 19.30 uur ds. Visscher; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. Neele; Rotterdam-Zuid 19.45 uur ds. B. v/d Heiden; Sint Annaland 19.30 uur ds. F. Mulder; Veen 19.30 uur ds. Silfhout; Westzaan 19.30 uur ds. Schot; Wolphaartsdijk 19.30 uur ds. J. de Pater; Zwolle 19.30 uur kand. Brugge;

DONDERDAG 26 JULI 2001

Hoogeveen 19.30 uur ds. van Dieren; Klaaswaal 19.30 uur ds. F. Mulder; Kruijningen 19.30 uur ds. Mouw; Nieuwerkerk ZLD 19.30 uur ds. Schot; Ouddorp 19.30 uur ds. Beens; Sint Philipsland 19.30 uur ds. Bac; Sprang Capelle 19.30 uur ds. Driessen; Wageningen 19.30 uur ds. Schreuder; Westkapelle 19.30 uur dhr. Verschuure.

ZONDAG 29 JULI 2001

Aagtekerke 8.45, 11.00 uur (vak. gasten) en 19.00 uur ds. Neele en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Alblasterdam 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Almelo 10.00 uur ds. Moerkerken en 18.30 uur kand. Tuinier; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Amsterdam-Noord (Melkweg 16) 18.30 uur ds. Baan; Apeldoorn 16.00 uur ds. Kleppe; Arnhem 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. P. Mulder; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Bodegraven 10.00 en 18.30 uur ds. Bac; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur leesdienst; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. W.J. Karels; Delft 10.00 en 16.00 uur dhr. Hoogerland; Deventer 18.30 uur ds. Driessen; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. den Boer; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. Driessen; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds.

Vermeij; Elspeet 18.30 en 18.30 uur leesdienst; Emmeloord 15.00 uur ds. Schipper; Enschede 10.00 uur kand. Tuinier en 18.30 uur ds. Sonneveld; Enter 9.30 en 16.00 uur ds. Sonneveld; Ermelo 9.30 en 18.30 uur leesdienst; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Moens en 14.00 uur leesdienst; Gouda 9.30 en 16.30 uur leesdienst; 's-Gravenpolder 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Groningen 9.45 en 15.30 uur ds. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Hendrik Ido Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Hoogeveen 9.30 en 15.30 uur kand. Brugge; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. F. Harinck; Kamperland 10.00 en 18.30 uur dhr. Verschuure; Klaaswaal 19.00 uur ds. Silfhout; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. P. Blok; Kortgene 14.30 uur dhr. Verschuure; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. Gunst; Krimpen a/d IJssel 10.00 en 16.30 uur ds. Schot; Lelystad 19.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Baan; Meliskerke 9.30 en 19.00 uur ds. L. Blok; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur leesdienst en 14.30 uur ds. Tanis; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Mijdrecht 15.30 uur ds. W. Harinck; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur leesdienst; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. de Wit; Nieuwdorp 14.30 uur ds. L. Blok; Nieuwerkerk ZLD 15.00 uur ds. v/d Net; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. Beens; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Oostburg 19.00 uur ds. C. Harinck; Oostereind-Texel 11.15 en 16.30 uur leesdienst (Ned. Herv. Kerk); Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. J. Karens; Oudemirdum 9.30 en 19.00 uur ds. Schipper; Poederoyen 18.30 uur dhr. van Boven; Ridderkerk 10.00 en 17.00 uur ds. van Aalst; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 16.30 uur ds. Baaijens; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol en 18.30 uur ds. Moerkerken; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Centrum 16.30 uur ds. Paul; Rotterdam-Zuidwijk 19.00 uur ds. Golverdingen; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Scheveningen 10.00 uur ds. Paul; Soest 19.00 uur ds. Visscher; Sprang Capelle 9.30 en 15.00 uur dhr. van Boven; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. C. Harinck; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Melis; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. de Jongste en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur leesdienst; Vlaardingen 19.00 uur ds. Schot; Waarde 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Werkendam 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. van Krimpen; Wierden 15.00 uur kand. Tuinier; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Zeist

10.00 en 18.30 uur ds. van Ekeveld; Zoetermeer 18.30 uur dhr. Hoogerland; Zwijndrecht 14.30 uur ds. de Wit; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Kleppe.

DINSDAG 31 JULI 2001

Brakel 19.30 uur ds. van Dieren; Enter 19.30 uur ds. Sonneveld; Hellevoetsluis 19.30 uur ds. van Ekeveld; Leerdam 19.30 uur ds. Visscher; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. Baan; Stolwijk 19.30 uur ds. Mondria.

WOENSDAG 1 AUGUSTUS 2001

Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. de Jongste; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. van Dieren; Drachten 19.30 uur ds. W.J. Karels; Emmeloord 19.30 uur ds. Kleppe; Hoogeveen 19.30 uur ds. M. Karens; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. Visscher; Meeuwen 19.30 uur ds. Schot; Ouddorp 19.30 uur kand. Brugge; Rhenen 19.30 uur dhr. van Boven; Wageningen 19.30 uur

dhr. Hoogerland; Zwijndrecht 19.30 uur dhr. G. Pater.

DONDERDAG 2 AUGUSTUS 2001

Borssele 19.30 uur dhr. Verschuure; Goudswaard 19.30 uur ds. Moens; Kampen 19.30 uur ds. Schipper; Melissat 19.30 uur ds. Schot; Naaldwijk 19.45 uur ds. Silfhout; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. P. Blok; Sint Annaland 19.30 uur ds. Baan; Vlaardingen 19.30 uur ds. Bac.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Evangelist L. Versteeg; kerkgebouw 't Wui-ver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist G. Baan; Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70; dienst iedere zondag om 10.30 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; Kerk van de Zevende Dags Adventisten, Eeskwerd 1; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur. Zondag 22 juli 9.30 uur evangelist G. van de Breevaart en 16.00 uur ds. de Jongste.

Merksem:

Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barreelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. v.d. Boogaart; kerkgebouw Offenbachstraat 105-107; diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur. Bijbelstudie: iedere woensdagavond om 20.00 uur.

ADVERTENTIES

KLASSIEKE ORGELS

Hoofddealer van *Johannus, Eminent, Ahlborn, Sweelinck, enz.*

Stolk orgels

Tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55
Krabbendijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Noord, Kapelstraat 1
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18

UNIEK IN KLASSIEKE

Kraamzorg?

RST

Tel. 0342 - 422 324

Postbus 154, 3770 AD Barneveld

SHGO

STICHTING HULPVERLENING IN GEZINEN

Uitgaande van de Ger. Gem. in Ned.

Voor betaalbare en verantwoorde hulp in gezinnen waar uit de Statenvertaling wordt gelezen en geen TV aanwezig is.

Rijksgeëdiplomeerde KRAAMHULP:
tel. 033-2774 547 of 0346-264 595.
Dagelijks bereikbaar, laat u tijdig inschrijven.

GEZINS- BEJAARDEN EN ZIEKENHULP:
tel. 0166-652 605.
Inlichtingen iedere werkdag van 8.30-10.30 uur; vrijdags ook van 19.00 - 20.00 uur.

Boeder Scherpenzeel
Handelsonderneming

AMBTSKLEDING

Kostuums: ~ 2 en 3 delig zwart - grijs - c.a.
Preejkassen ~ Jacquets ~ Pantalons
Streppantalons ~ Overhemden ~
Stropdassen ~ Sokken ~ Overjassen
Hocden ~ Schoenen

Showroom:
Nieuwstraat 87 3925 EE Scherpenzeel
Telefoon 033 - 2778068 - Fax 033- 2770561

Op afspraak - service aan huis

Begrafenis Verzorging Tollenaar
van Swindenstraat 25, 4532 KC Terneuzen
Tel. 0115-612554 - Geen crematies

BOEKEN MET DUIDELIJKE MEERWAARDE

NIUW

Geen rund in de stal
Drie oudvaders en drie hedendaagse predikanten
Geen rund in de stal
De nietigheid en afhankelijkheid van de mens blijkt elke keer weer als er ziektes onder het vee uitbreken. Lege stallen laten diepe indrukken na. In het verleden en nu zijn er bidstonden gehouden, waarin werd opgeroepen tot verootmoediging vanwege onze zonden en de waarachtige bekering werd benadrukt. De preken in deze bundel vullen elkaar aan en belichten elk vanuit de eigen tijd en omstandigheden i.v.m. MKZ en runderpest de nood van land en volk.
Ds. J. Barueth
Ds. A. Hellenbroek
Ds. B. Smitgegelt
Ds. D.J. Budding
Ds. C. Hogchem
Ds. C. Sonneveld
Introductieprijs!
29.95
Lezenswaardig boek met foto's. Na de CLK-beurs in september f 32,50!

BESMET GEBIED
Kinderboek
Ada Schouten-Verrips
Besmet gebied
De auto van de veearts staat op het erf. Ruben schrikt ervan. Hij weet dat een erg besmettelijke ziekte in Engeland heerst. MKZ noemen ze die. Maar Engeland is ver weg. Of kan de ziekte de zee oversteken? Lees zelf hoe spannend het voorjaar van 2001 voor Ruben en veel andere kinderen op de boerderij was!
Intekenprijs!
16.95
• Ca. 96 pag., gebonden, AVI-6
• Tekenen nu in voor f 16,95. Na verschijning f 19,95
www.ramshoorn.nl

GEOPENDE VENSTERS
Zojnst ver-schonen
Ds. D.J. Budding
Geopende vensters
Overdenkingen bij het Bijbelboek Daniël.
Ds. Budding benadrukt in deze bijbellezingen over Daniël, dat onze samenleving steeds meer op Babel gaat lijken. In de geloofshouding van Daniël en zijn vrienden wordt zichtbaar hoe het mogelijk is staande te blijven in de verzoeking, ook als we zo goed als alleen staan. Wie dicht bij de Heere leeft en geopende vensters naar Jeruzalem heeft, zal met verlangen in de tekenen van de eindtijd de wederkomst van Christus tegemoet zien.
Introductieprijs!
39.95
Ná 1 aug. 49.95
De 18 hoofdstukken worden afgesloten met gespreksvragen, waardoor het boek ook heel geschikt is voor Bijbelstudie en verenigingen.

Uitgeverij 'de Ramshoorn'
Putwei 6 • Goes

BEL & BESTEL : 0113-230 340 tot 22.00 uur 's avonds!

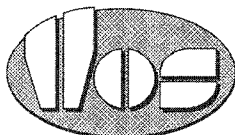
• We staan ook op de Duikenburgse dagen!
• Leveringen franco v.a. zestig gulden.
• Tevens verkrijgbaar in de boekhandels.

CANADA BEZOEKERS.

Wij hebben twee bej. woningen te huur in het bej. teh. van de Ger. Gem. te Norwich, Ont.
Inl. tel. 001-519-863-2574.

Collectebonnen machinaal tellen?

vraag demo en/of referentie
Den Hertog 0314-341381/0548-515415

Vertrouwd verzorgd

Begrafenisverzorging Vos

Onze contactpersonen:

De heer G. van den Berg
tel. (0341) 25 38 13
De heer W. Vos
tel. (0342) 44 17 26

- verzorgt begrafenissen in alle plaatsen op de Veluwe en aangrenzende gebieden
- staat u terzijde met vertrouwde zorg en aandacht, ongeacht bij welk begrafenisfonds u bent aangesloten
- is dag en nacht te ontbieden en altijd bereikbaar
- houdt rekening met uw persoonlijke wensen
- verzorgt geen crematies

Begrafenisverzorging Vos Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
Telefoon (0577) 40 16 89, Fax (0577) 40 10 27

Begrafenisverzorging Vos. Zorg met gepaste eerbied.

Ds. D.L. Aangeenbrugschool Terneuzen 50 jaar

Op D.V. 3 september 2001 zal het 50 jaar geleden zijn dat de ds. D.L. Aangeenbrugschool is begonnen. In verband met dit jubileum zal D.V. zaterdag 8 september 2001 een herdenkingsbijeenkomst worden gehouden in het kerkgebouw van de Ger. Gem. in Ned. te Terneuzen aanvang om 10.30 uur. Tijdens deze bijeenkomst hoopt o.a. de weleerwaarde heer ds. A. Schultink te spreken. In deze herdenkingsbijeenkomst zal het 1e exemplaar van het jubileumboek worden aangeboden.

Voor diegenen die van ver komen is er gelegenheid om tussen de middag een lunch te gebruiken.

Om 14.00 uur zal het nieuwe schoolgebouw aan de Willem Andriessenlaan officieel worden geopend. Aansluitend is er gelegenheid om de school en de tentoonstelling 1951-2001 te bezichtigen. Tevens zal een reünie worden gehouden.

Voor deze dag worden alle (oud)leerlingen, (oud)bestuursleden, (oud)personeelsleden en andere belangstellenden van harte uitgenodigd.

Wilt u de herdenkingsbijeenkomst bijwonen en een jubileumboek bestellen, wilt u dan onderstaande strook voor 25 juli a.s. terugzenden aan het bestuur van de ds. D.L. Aangeenbrugschool, Van Swindenstraat 19, 4532 KC Terneuzen.

Naam: .....

Adres: .....

Postcode en woonplaats: .....

hoopt D.V. de jubileumbijeenkomst met ... personen bij te wonen en zal wel/geen* gebruikmaken van de mogelijkheid om de lunch te gebruiken;

bestelt ... exemplaren van het jubileumboek à f 15,00 per stuk.

* aangeven wat u wenst.

verhoog orgels

Meer u met vertrouwen en interesse koopt

Bezoek onze showrooms en maak kennis met de complete collectie orgels van

JOHANNUS

Nijkerk • Nieuwstraat 2
Apeldoorn • Nieuwstraat 44
Rijssen • Oranjestraat 6
Genemuiden • Pr. Julianastraat 12
Centraal informatienummer: 055 521 99 38

www.verhoogmuziek.nl

**De specialist in
klassieke orgels**

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ Horssen bv

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

begrafenisverzorging T. den Hollander

Begrafenissen in Vlaardingen,
Rotterdam en omstreken.
Opbaar mogelijkheden in een
door u gewenst uitvaartcentrum
of thuis met koeling.
Geen crematies.
Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3151 PS Vlaardingen
Tel. 010-460 05 09
Fax 010-435 78 12

BEGRAFENISVERZORGING C. W. VADER

DAG EN NACHT BEREIKBAAR
VOOR GEHEEL WALCHEREN

Tarweakker 23 - 4341 MD Arnhemuiden

Wij verzorgen geen crematies.

Tel. 0118-602500 - 0118-412760